

GLASILO GEOMETARA

KRALJEVSTVA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

Cilj je udruženja, da ujedini sve geometre na složan i zajednički rad na geodetskom polju, a u težnji ostvaranja katastarskog premjera u Kraljevini kao i drugih geodetskih radova, koji bi privrednim i finansijskim reformama koristili.

Gl. 4. Pravila Udruženja Geometara Kraljevine S. H. S.

Gospodo drugovi! — Evo je prošlo sedam godina, otkako smo se udružili bogati nadama i puni želja, da prostrano polje naše struke što prije i što plodonosnije obradimo, prošlo je toliko godina iščekivanja, a polja našega rada ostala su neplodna. Mnogo se i na razne načine probijalo okorjelu površinu, bilo se počelo sijati i sjeme, pa i ono je već nicalo, ali — nije bilo blagoslova odzgora. Tlo se i opet zašušilo i plodno polje ostalo je pustije, no što je bilo prije. Dok su jedni radenici već i smalaksali u jalovim pokušajima, drugi su izgubili i posljednju strpljivost samo prigovarajući, a najviše ih se gubeći pouzdanje u vlastitu djelotvornu snagu prepustilo nehajnoj malodušnosti iščekujući opravdano ali i uzaludno ploče zapovijedi sa Sinaja. Svima nam je ostala samo žalosna utjeha, što možemo konstatovati, da su i polja drugih struka ostala malne jednako zapuštena i da se nešto slična događa i u nekim drugim evropskim državama. No da zbog toga u međusobnim prekoravanjima i u neradu samo očajavamo, značilo bi, da ne poznamo iskustva historije, duha kulture a najmanje duha svoga vremena.

Zato složno naprijed! — što nas teži neuspjesi biju, to čvršće se imamo da udružimo, to složnije moramo da ustrajemo uklanjajući smiono s puta sve uzroke, koji su nas do sada u jednodušnim pothvatima cijepali. Treba da budemo jednih misli i osjećaja i u zaštiti materijalnih naših staliških interesa ali i u zadovoljavanju naših zvaničnih stručnih dužnosti, te naš rad ne bude namijenjen samo oporim i prolaznim birokratskim misli i osjećaja i u zaštiti materijalnih naših staliških interesa jedan te stvarno narodu što korisniji. Narod će nas zato morati da oslobodi svih sporednih briga za egzistenciju našu i naših. Ne može biti sumnje, da će naši materijalni zahtjevi imati pravedniju podlogu i moralniju snagu a po tom i bezuvjetan uspjeh, kad smo našli siguran način, kako ćemo narodu, organizovanu u pravnoj državi, uštedjeti nepotrebne potroške

u novcu i suvišan gubitak vremena, kad je u dodiru s potrebnim državnim institucijama; kad smo našli metode, koje će komplikovano uređivanje pojednostaviti i pojeftiniti; kad smo omogućili, da opće priznate, potrebne i korisne teorije, koje su do sada kod nas vrijedile samo u školi i za školu, počnu živjeti plodonosnim životom i u praksi.

U području naše struke moramo sve to da sami i složno izvedemo, jer živimo u državi, koja hoće da bde orijentovana naprama dolje i do srži demokratska, i jer su institucije naše struke u raznim pokrajinama našim zbog predratne pocjepanosti tako različno organizovane, te će ih biti bez prethodnih opširnih studija i naprosto zapovijedima odozgora nemoguće izjednačiti. Uspjet ćemo pak u tome važnom nastojanju samo onda, ako nas bude vodio sve samo jedan ideal. Taj ideal, ukoliko ga još nemamo, treba da što prije sebi stvorimo, a to i jest prava svrha našega Udruženja. Zato neka bude i zadatak Glasila Geometara kao organa ovog Udruženja da pomogne u prvom redu tražiti i stvarati onaj jedini spasonosni ideal, koji će spajati interese narodne i državne s interesima našim.

Valja dakle da bude barem na mjesec jednokratno izlaženje našega Glasila finansijski osigurano i širom suradnjom u napomenutom smjeru poduprto. S toga apelujemo na sve vas, gospodo drugovi u javnim i privatnim zvanjima naše struke, nastojte prije svega probuditi pravi smisao za naše Udruženje među onim nehajnim i malodušnim, koji još nisu članovi našega Udruženja ili su bili pa su istupili, da se što prije začlane. Bila bi srāmota, da u ovo teško doba stvaranja države i ujedinjavanja njenih interesa bude i jednoga, koji bi se borio samo za svoje separatne materijalne interese a ne i pod jednim zajedničkim barjakom u redovima našeg Udruženja za ideal struke.

S tim više, što smo iz razdvojenih dijelova potekli, pod utjecajem raznih ideja i shvaćanja odgojeni bili, što je naš rad bio različnim pravilima vođen i što smo i različno naplaćivani i upravljani bili — s tim više treba da budemo danas u jednom udruženju sabrani i to bez iznimke svi, jer se samo tako možemo međusobno upoznati i zbližiti te u istome radu i za isti cilj ujediniti.

U Udruženju ne smije da bude nezadovoljnih članova: tko misli, da umije bolje nego drugi, da je našao praviji put za izvedbu neke po struku korisne zamisli ili ima da prigovori radu Uprave, neka to stvarno i razložno u našem Glasilu iznese. Za dobar savjet bit će mu zahvalna Uprava a i svi članovi, pa će se i event. nesporazumci na ovaj način moći lakše ukloniti.

Nema naše Glasilo da posluži samo za teorijska stručna raspravljanja — svako praktično iskustvo, bilo ono tehničke, organizacijske ili administrativne naravi, ako je od opće vrijednosti po struku i stalež, ima da bude u njemu objavljeno. Zato nemojte, gospodo drugovi, žaliti truda za takav posao!

vaše će takovo iskustvo ne možda odmah ali ono ipak sigurno naći i pravo uvaženje, jer scripta manent.

Da se bolje razumijemo, evo nekoliko pitanja, odgovor na koja će probuditi interes jamačno sviju naših stručnjaka, jer su od aktuelne važnosti:

Imadu li dosadašnji radovi premjera u Srbiji provizorni ili definitivni karakter i imadu li još koju drugu izravnu svrhu a ne samo zemljarinsko-poresku, te hoće li moći i u kolikoj mjeri koju drugu svrhu zadovoljiti?

Kakovo je stanje katastarskih evidencija uopće a napose u odnosu s gruntovnicama u Bosni i Hercegovini; ne prave li korakom ustanovljeni podaci posjeda nikakovih smetnja u pravosudnome obziru (osobito sa strane novih prilika, koje je proizvela agrarna reforma)?

Kako da se u pokrajinama, koje su potpadale pod ugarsku državnu zajednicu (u Hrvatskoj i Slavoniji, Međumurju i Vojvodini) poprave odnosi između gruntovnica i katastra; što se imade međutim poduzeti, da civilni geometri ne budu prisiljeni svojih, prema svim geodet. propisima u terenu ispravno izvedenih radnja, zbog zastarjelih i neispravljenih katastarskih mapa i zbog nesavremenih gruntovničkih formalnosti u nacrtima za gruntovnicu krivotvoriti; kako međutim udesiti, da se ne bude morao jedan i isti posao na terenu dva puta tehnički izvoditi: jedamput po civilnome geometru u privanopravnom poslu stranke a drugi put zemljarine radi po katastarskom geometru — i time narodu i državi suvišni troškovi nametati; uz koje bi se uvjete mogle sadašnje nestabilizovane katastarske uredbe u ovim pokrajinama reorganizovati u kotarske evidencije po uzoru Slovenije uzevši u obzir naš potpuni nedostatak geometarskih sila i sasvim neispravljenost stanje zastarjelih katastarskih mapa?

Da li je bila i decentralizovana organizacija katastarske evidencije u Sloveniji i Dalmaciji u svakom obziru besprikorno provedena za predratne austrijske uprave; postizava li se u tim pokrajinama suglasje između gruntovnice i katastra bez suvišnih troškova t. j. izravno ili možda obilaznim putem — neizravno; da li bi bile potrebne u interesu prištednja na vremenu i novcu kakove reforme u savremenijem duhu?

Postoji naime jedno pitanje novo i nevezano na tradicije ali u pravno uređenoj državi potpuno opravdano pitanje — pitanje našega vremena ili nedaleke budućnosti: za zemljarinske poreske obveze državljana smiju da budu odlučni samo na zakonu osnovani podaci gruntovnica a ne slučajno faktično posjedovno stanje, kako su ga zatekli i ustanovili pravni nestručnjaci katastra, pa se radi o tome, kako bi se imali naši stari gruntovni zakoni u tu svrhu upotrijebiti ili preinačiti a za Srbiju i Crnu Goru novi zakoni o ba-

štinskim knjigama sastaviti, da se uzmogne postići trajna i ispravna potpunost podataka gruntovnice, t. j. da podaci gruntovnice budu stvarno suglasni i s faktičnim posjedovanjima u prirodi i da ne bude postojao zakoniti posjed mimo gruntovnice. Razumije se, da bi u tome slučaju morao stajati gruntovnicama na raspoložbu državni premjer. Time bi bile stare i skupe katastarske uredbe svedene na svoj pravi opseg, jernjihov zadatak ne bi bio više tehničke već čisto zemljarijske prirode, vezan samo na ustanovljenje čistoga prihoda te na sračunavanje konačnog zemljarijskog iznosa za pojedinca zemljoposjednika točno prema posjedovnim podacima gruntovnice.

Budući da je ovo pitanje pretežno pravno pitanje, treba za nj zainteresovati svijet pravnika, poglavito gospodu suce i njihove desne ruke — gruntovničare.

Svaki pa i najkraći odgovor, kojim bi se riješavao ma koji dio od navedenih i sličnih pitanja, iako ne bi bio izravno namijenjen za štampu u našem Glasilu, ipak bi Upravi našega Udruženja dobro došao, da se uzmogne pravovremeno opredijeliti i zauzeti ispravno stanovište, kad se budu ta pitanja meritorno riješavala. A Generalnu Direkciju Katastra u Beogradu molimo ovom zgodom, da ne mimoide našega Udruženja kod toga važnog posla i da sasluša prije svake konačne odluke u navedenim ili sličnim pitanjima u pravo vrijeme i mnijenje Uprave Udruženja Geometara.

Odnosaj između gruntovnice i katastra u Hrvatskoj i Slavoniji.

Napisaó: Stjepan Vesel, katastar. geometar.

(Nastavak).

Da ove primjedbe opravdam, moram podsjetiti na jedno osnovno načelo za katastar. potanki premjer, kojemu bi se načelu mogao smisao da ukratko izrazi ovim riječima: izvedba sviju tehn. radnja na terenu treba da je strogo objektivna, zato moraju sve terenske operacije da su jasno i pregledno prikazane u p r e d n a c r t i m a i na njima da je svaki geodetski postupak vidljivo obrazložen.

Prednacti omogućuju svestranu i kasniju kontrolu za istinitost podataka, dobivenih mjerenjem na licu mjesta, kao i za vjernost likova, skonstruisanih na mapi pomoću onih podataka. Katastar, prednacti imadu konstruktivnu zadaću ali i vrijednost dokaznu. U grunt. propisima za civil. tehnike naprotiv, u